



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Όλα είναι θέμα Παιδείας

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ο.Δ.Ε.
ΤΜΗΜΑ Α΄**

**Αν.Παπανδρέου 37
151 80 Μαρούσι**

Πληροφορίες : Ε. Τζαννετέα

Τηλέφωνο : 210 3442362

Φαξ : Φαξ: 210 3442299

Ηλεκτρονική δ/ση: dipode@yprepth.gr

Μαρούσι, 10/09/2009
Αρ.Πρ.Βαθμός Πρ.
Φ.815.2/306/110403/Ζ1

ΠΡΟΣ: ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

ΘΕΜΑ: «Μέτρα πρόληψης κατά της διασποράς της γρίπης »

Σας αποστέλλουμε την υπ' αριθμ. Υ1/Γ.Π.οικ.115501/27.08.2009 συνημμένη εγκύκλιο του Υπ. Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με θέμα «Μέτρα Πρόληψης κατά της διασποράς της γρίπης Α (H1N1) στις σχολικές μονάδες και φορείς που προσφέρουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες» και παρακαλούμε για την πιστή εφαρμογή της.

Παρακαλούμε οι **Διευθυντές των αμιγώς ελληνικών σχολικών μονάδων** να προβούν στις εξής ενέργειες:

- Να συγκαλέσουν το Σύλλογο Διδασκόντων και να αποφασίσουν από κοινού για τα επιμέρους μέτρα και τις ενέργειες που απαιτούνται για την καλύτερη εφαρμογή των οδηγιών της συγκεκριμένης εγκυκλίου στο πλαίσιο της σχολικής τους μονάδας.
- Να φροντίσουν και να αναρτήσουν σε εμφανή σημεία του σχολείου συγκεκριμένες οδηγίες για τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ιδιαίτερα οι οδηγίες που αφορούν τους μαθητές θα πρέπει να αναρτηθούν και σε κάθε αίθουσα διδασκαλίας.
- Να συνεργαστούν με τις σχολικές επιτροπές, των οποίων είναι μέλη, και να φροντίσουν από κοινού για την αγορά του υλικού που πρέπει να διαθέτει η σχολική μονάδα, σύμφωνα με το παράρτημα Β΄ της σχετικής εγκυκλίου. Η

προμήθεια των υλικών να είναι ανάλογη του μαθητικού και εκπαιδευτικού δυναμικού της σχολικής μονάδας.

- Να μεριμνήσουν, σε συνεργασία με τις σχολικές επιτροπές, τα Γραφεία Συντονιστών Εκπαίδευσης και τις τοπικές υγειονομικές Υπηρεσίες για την απολύμανση των διδακτηρίων.
- Να ενημερώσουν αναλυτικά το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου τους για τα μέτρα και τις οδηγίες της παραπάνω εγκυκλίου, καθώς και για τον τρόπο εφαρμογής τους στη σχολική μονάδα τους.
- Να φροντίσουν, σε συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, να ενημερωθούν όλοι οι γονείς και κηδεμόνες των μαθητών του σχολείου για τα μέτρα και τις οδηγίες που πρέπει να τηρούνται και να εφαρμόζονται από όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, σχετικά με τον ιό της γρίπης.
- Να φροντίσουν ώστε κατά την πρώτη εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων να αφιερωθεί επαρκής χρόνος για τη λεπτομερή ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τον ιό της γρίπης και γενικότερα θέματα υγιεινής.

Οι **Συντονιστές Εκπαίδευσης** σε συνεργασία με τις **τοπικές υγειονομικές αρχές** να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα σχετικά με τον ιό της γρίπης και να ενημερώσουν σχετικά όλους τους εκπαιδευτικούς, είτε αυτοί υπηρετούν σε αμιγώς ελληνικές σχολικές μονάδες, είτε σε τμήματα μητρικής γλώσσας, δίγλωσσα σχολεία, κλπ.

Παρακαλούμε για την άμεση αποστολή της εγκυκλίου στα αμιγή ελληνικά σχολεία και για την ενημέρωση όλων των αποσπασμένων εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην περιοχή ευθύνης τους.

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ

Εσωτερική διανομή:

-Γραφείο Υπουργού

- Γραφείο Ειδικού Γραμματέα Π.Ο.Δ.Ε.

-ΔΙ.Π.Ο.Δ.Ε. Τμήμα Α'



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜ. ΥΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ**

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Τζ. Κακαλιούρα,
Α. Καψάλη, Φ. Τσαλίκογλου
Ταχ. Δ/ση: Βερανζέρου 50
Ταχ. Κώδ.: 104 38
Τηλέφωνο: 210 5236283
FAX: 210 5233563

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα 27 /08/2009

Α.Π. Υ1/Γ.Π.οικ. 115501

Προς:

**1.Υπουργείο Εθνικής Παιδείας &
Θρησκευμάτων**

-Γρ. κ. Υπουργού
-Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
-Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
Ανδρέα Παπανδρέου 37 Μαρούσι ΤΚ 15180

2.Υπουργείο Ανάπτυξης

-Γρ. κ. Υπουργού
-Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
-Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
Μεσογείων 119 ΤΚ 10192

**3.Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής
Προστασίας**

-Γρ. κ. Υπουργού
-Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
-Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
Πειραιώς 40 ΤΚ 10182

4.Υπουργείο Πολιτισμού

-Γρ. κ. Υπουργού
-Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
-Γρ. κ. Γεν. Γραμματέα
-Γρ. κ. Γεν. Γραμματέα Αθλητισμού
Μπουμπουλίνας 20-22 ΤΚ 10632

**5.Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και
Τροφίμων**

-Γρ. κ. Υπουργού
-Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
-Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
Αχαρνών 2 ΤΚ 10176

6.Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης

-Γρ. κ. Υπουργού
-Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
-Γρ. κ. Γεν. Γραμματέα
-Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
Τσόχα 7 ΤΚ 11521

**7.Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου
και Νησιωτικής Πολιτικής**

-Γρ. κ. Υπουργού
-Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
-Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
Ακτή Βασιλειάδη Πύλη Ε1 ΤΚ 18518

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: «Μέτρα πρόληψης κατά της διασποράς της γρίπης Α(H1N1) στις Σχολικές Μονάδες και φορείς που προσφέρουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες»

ΣΧΕΤ.:

1. Π.Δ. 95/2000 (ΦΕΚ 76 τ.Α΄ 10-3-2000): Οργανισμός του Υπουργείου Υγείας & Πρόνοιας.
2. Ν.2519/1997 (ΦΕΚ 165 τ.Α΄ 21-8-97): Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του Ε.Σ.Υ., οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών, ρυθμίσεις για το φάρμακο και άλλες διατάξεις.
3. Ν.3172/2003 (ΦΕΚ 197 τ.Α΄ 6-8-2003): Οργάνωση και εκσυγχρονισμός των Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και άλλες διατάξεις.
4. Ν.3370/2005 (ΦΕΚ 176 τ.Α΄ 11-7-2005): Οργάνωση και λειτουργία των Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και άλλες διατάξεις.
5. Απόφαση με ΑΠ Υ1/ΓΠοικ.104526/30-7-2009 (ΦΕΚ354/τ.Υ.Ε.Θ/13-8-2009): Συγκρότηση Εθνικού Επιστημονικού και Επιχειρησιακού Συμβουλίου για την αντιμετώπιση της πανδημίας της γρίπης Α(H1N1).
6. Εγκύκλιος του Υ.Υ.Κ.Α. υπ' αρ. πρωτ. Υ1/Γ.Π. οικ.57128/30-4-2009 σχετικά με τη γρίπη Α/Η1Ν1.
7. Πρακτικά Συνεδρίασης της 7^{ης} Αυγούστου 2009 της Εκτελεστικής Επιτροπής του Εθνικού Επιστημονικού & Επιχειρησιακού Συμβουλίου για την αντιμετώπιση της πανδημίας της γρίπης Α/Η1Ν1.
8. Πρακτικά Συνεδρίασης της 19^{ης} Αυγούστου 2009 της Εκτελεστικής Επιτροπής του Εθνικού Επιστημονικού & Επιχειρησιακού Συμβουλίου για την αντιμετώπιση της πανδημίας της γρίπης Α/Η1Ν1.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω σχετικά για το θέμα, σας αποστέλλουμε την παρούσα εγκύκλιο προς εφαρμογή. Για το λόγο αυτό, παρακαλούμε όπως την αποστείλετε άμεσα σε όλες τις Σχολικές Μονάδες καθώς και λοιπούς φορείς που προσφέρουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Σκοπός της εγκυκλίου αυτής είναι αφενός η ενημέρωση των εργαζομένων, των παιδιών των σχολείων Α΄βάθμιας και Β΄βάθμιας εκπαίδευσης(Νηπιαγωγεία-Δημοτικά-Γυμνάσια-Λύκεια), των ΕΠΑΣ, όλων των Φροντιστηρίων και γενικότερα των πάσης φύσεως εκπαιδευτικών μονάδων της χώρας όσον αφορά τα συμπτώματα της γρίπης Α(H1N1), τις απαραίτητες ενέργειες σε περίπτωση εμφάνισης κρούσματος και τα προληπτικά μέτρα κατά της διασποράς του νέου ιού και αφετέρου η παροχή κατευθυντήριων οδηγιών σχετικά με την προετοιμασία αυτών για την αντιμετώπιση επιδημίας γρίπης.

Επιπλέον αυτών των μέτρων ειδικά στα νηπιαγωγεία εφαρμόζονται και όσα περιγράφονται στο παράρτημα Ε.

Επισημαίνεται η ανάγκη ιδιαίτερης επίβλεψης της εφαρμογής των κατωτέρω οδηγιών σε σχολεία όπου εκπαιδεύονται παιδιά με ειδικές ανάγκες.

A. Κλινική συμπτωματολογία της γρίπης

Η κλινική συμπτωματολογία της γρίπης περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα συμπτώματα από τα ακόλουθα:

Πυρετό

Βήχα

Πονόλαιμο

Μυαλγίες

Συνάχι

Πονοκέφαλο

Ρίγος

Αίσθημα κόπωσης

Διάρροια και εμέτους σε ορισμένες περιπτώσεις

Τονίζεται ότι τα παιδιά και οι εργαζόμενοι των σχολείων που παρουσιάζουν ορισμένα από τα προαναφερόμενα συμπτώματα **δεν πρέπει να προσέρχονται στο σχολείο**. Κρίνεται σκόπιμη η αναζήτηση ιατρικής συνδρομής, στο δίκτυο Α΄βάθμιας Φροντίδας Υγείας, (π.χ. Παιδίατρος – Οικογενειακός γιατρός – Ιατρός Ασφαλιστικού Ταμείου κ.α) **καθώς και η παραμονή των ασθενών στο σπίτι**. Η κατ' οίκον παραμονή είναι υποχρεωτική για όσες μέρες διαρκεί ο πυρετός και επιπλέον ακόμα ένα 24ωρο μετά την υποχώρησή του, χωρίς τη χρήση αντιπυρετικών φαρμάκων .

Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να συμβουλεύουν τους γονείς και τα άτομα που ασχολούνται με τη φύλαξη παιδιών στο σπίτι να ελέγχουν καθημερινά τα παιδιά για την εμφάνιση συμπτωμάτων γρίπης κάθε πρωί, πριν τα στείλουν στο σχολείο και εάν εμφανίζουν συμπτώματα να μην τα στέλνουν.

B. Συνιστώμενες ενέργειες προετοιμασίας κάθε σχολικής μονάδας για την αντιμετώπιση επιδημίας γρίπης:

1. Ορισμός υπευθύνου και ομάδας για την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της εγκυκλίου:

- Σε κάθε Εκπαιδευτική Μονάδα πρέπει να ορισθεί ομάδα με έναν υπεύθυνο «Συντονιστή γρίπης» για την εφαρμογή και την τήρηση των διατάξεων αυτής της εγκυκλίου. Η ομάδα είναι τουλάχιστον τριμελής με επικεφαλής τον θεσμικά υπεύθυνο Διευθυντή της Εκπαιδευτικής Μονάδας και για τα Νηπιαγωγεία τον Προϊστάμενο. Στην ομάδα συμμετέχουν ο Υποδιευθυντής ή Αναπληρωτής Δ/ντής ή οι αρχαιότεροι εκπαιδευτικοί . Από το ρόλο αυτό πρέπει να αποκλείονται, γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης και άτομα με χρόνιο νόσημα που τους κατατάσσει σε ομάδα υψηλού κινδύνου.
- Εφιστάται η προσοχή κάθε εκπαιδευτικού για την τήρηση των σχετικών οδηγιών που αναφέρονται

στην εγκύκλιο, ο οποίος κάνει συστάσεις και ενημερώνει σχετικά την συντονιστική ομάδα.

- Η παραπάνω ομάδα οφείλει να οργανώνει τις «Διαδικασίες Πρόληψης και Αντιμετώπισης της γρίπης» στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική μονάδα, με βάση τις γενικές οδηγίες της παρούσας εγκυκλίου, λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαιτερότητες του χώρου. Οδηγίες για την οργάνωση αυτών των Διαδικασιών περιέχονται στο Παράρτημα Α.

Στα καθήκοντα του Συντονιστή της ομάδας κάθε εκπαιδευτικής μονάδας περιλαμβάνεται η μέριμνα για :

1. Την παροχή φροντίδας σε όσους ασθενήσουν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην εκπαιδευτική μονάδα, στον χώρο που έχει προκαθοριστεί για το σκοπό αυτό . Εξαιρούνται οι αίθουσες που χρησιμοποιούνται για διδακτικούς σκοπούς.
2. Την καταγραφή των απουσιών λόγω γρίπης των παιδιών και του προσωπικού του σχολείου. Η καταγραφή αυτή πρέπει να γίνεται με τρόπο απλό και ταυτόχρονα ακριβή όπου θα αναφέρονται ο αριθμός των παιδιών που απουσίασαν ολόκληρη την ημέρα, κατά τάξη, ανεξαρτήτως τμημάτων καθώς και ο αριθμός του προσωπικού . Τα στοιχεία αυτά θα συγκεντρώνει και αξιολογεί το ΥΠΕΠΘ και θα είναι στη διάθεση του ΕΚΕΠΥ, του ΚΕΕΛΠΝΟ και της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας / Διεύθυνση Δημόσιας Υγιεινής του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
3. Την εξασφάλιση άμεσης και απρόσκοπτης επικοινωνίας με τις ακόλουθες Υπηρεσίες:
 - Τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων για την επίλυση θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.
 - Τις Τοπικές Αρχές Δημόσιας Υγείας (Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας της οικείας Νομαρχίας).
 - Τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας / Διεύθυνση Δημόσιας Υγιεινής, ΕΚΕΠΥ και ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ).
 - Επισημαίνεται ότι, για την ενημέρωση σχετικά με τη γρίπη Α(Η1Ν1) τα τηλέφωνα επικοινωνίας είναι τα εξής: **1135 ή 210-5222339 ή 210-5212054.**
4. Την εξασφάλιση επικαιροποιημένης λίστας με τα ονόματα, τα τηλέφωνα, τις διευθύνσεις των γονέων όλων των παιδιών και των εργαζομένων στις σχολικές μονάδες.
5. Την εποπτεία του προσωπικού καθαριότητας και της εκπαίδευσής του σύμφωνα με το περιεχόμενο της παρούσας εγκυκλίου και τα παραρτήματα αυτής, και
6. Τη δραστηριοποίηση των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων, όπου υπάρχουν, για τη εθελοντική αλληλοϋποστήριξη, έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι εργαζόμενοι γονείς των ασθενών παιδιών που πρέπει να παραμείνουν, ένα χρονικό διάστημα, κατ' οίκον υπό την επίβλεψη ενηλίκου.

2. Περιγραφή δράσεων

1. Οργάνωση προγράμματος ενημέρωσης των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των γονέων για τις διαδικασίες που έχει ορίσει η συγκεκριμένη εκπαιδευτική μονάδα για τη πρόληψη και αντιμετώπιση της γρίπης A(H1N1) . Επιπλέον, προτείνεται ο σχεδιασμός προγράμματος αγωγής υγείας με θέμα τη νέα γρίπη A/H1N1, απευθυνόμενο σε εκπαιδευτικούς , μαθητές και γονείς, υπό την επίβλεψη των Υπευθύνων Αγωγής Υγείας Α΄βάθμιας και Β΄βάθμιας εκπαίδευσης και σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΥΚΑ και τις Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.
2. Έλεγχος του συστήματος ύδρευσης και αποχέτευσης έτσι ώστε να αποκατασταθούν άμεσα τυχόν βλάβες πριν την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς.
3. Μέριμνα ώστε οι νιπτήρες στις τουαλέτες και στο προαύλιο να διαθέτουν πάντα φιάλη με υγρό σαπούνι και χάρτινες πετσέτες μιας χρήσης, οι οποίες πρέπει να απορρίπτονται σε κάδους που θα είναι δίπλα στους νιπτήρες.
4. Μέριμνα ώστε όλοι οι κάδοι απορριμμάτων να διαθέτουν ποδοκίνητο καπάκι και να περιέχουν πλαστική σακούλα μιας χρήσης.
5. Τοποθέτηση των θρανίων και των καθισμάτων στις αίθουσες διδασκαλίας, όσο αυτό είναι εφικτό, να γίνεται με τέτοιο τρόπο που κάθε παιδί να τηρεί τη μεγαλύτερη δυνατή απόσταση από τα παρακείμενά του.
6. Ορισμός χώρου όπου θα παραμείνει το παιδί που εμφανίζει συμπτώματα γρίπης μέχρι να το παραλάβουν οι γονείς τους(εξαιρούνται οι σχολικές αίθουσες που χρησιμοποιούνται για διδακτικούς σκοπούς).
7. Εφοδιασμός κάθε εκπαιδευτικής μονάδας με επαρκή ποσότητα υλικού απαραίτητου για την πρόληψη διασποράς της νέας γρίπης, όπως αυτό περιγράφεται στο Παράρτημα Β.
8. Περιορισμός λοιπών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που προϋποθέτουν παραμονή σε κλειστούς χώρους.
9. Επιμελής και συχνός καθαρισμός των αντικειμένων κοινής χρήσης (πχ.μπάλες, σκυτάλες κ.α.).
10. Διασπορά των μαθητών κατά τον προαυλισμό τους, όσο το δυνατό μεγαλύτερη.
11. Ειδικά για τις εκπαιδευτικές μονάδες που διαθέτουν λεωφορεία μεταφοράς, πρέπει να υπάρχει μέριμνα για τον επαρκή αερισμό των οχημάτων.

Γ.Απαραίτητες ενέργειες σε περίπτωση εκδήλωσης συμπτωμάτων γρίπης από παιδί ή από εργαζόμενο στην εκπαιδευτική μονάδα:

1. Παιδιά και εργαζόμενοι που εμφανίζουν τα προαναφερόμενα συμπτώματα γρίπης κατά τη διάρκεια παραμονής τους στην εκπαιδευτική μονάδα θα πρέπει να φορέσουν απλή χειρουργική μάσκα και να οδηγηθούν στον προκαθορισμένο χώρο παραμονής. Το προσωπικό που θα εισέρχεται στο χώρο αυτό θα φοράει μάσκα και θα τηρεί απόσταση από τους ασθενείς μεγαλύτερη του ενός μέτρου. Οι

γονείς ή οι κηδεμόνες των ασθενών παιδιών θα πρέπει να ειδοποιούνται αμέσως, με σκοπό την απομάκρυνση αυτών από το σχολείο. Ο προκαθορισμένος χώρος παραμονής, πρέπει να καθαρίζεται και να απολυμαίνεται μετά την αποχώρηση των ασθενών από προσωπικό που θα χρησιμοποιεί μέσα ατομικής προστασίας. Κοινά καθαριστικά, δηλ. υγρό σαπουνι και νερό αρκούν για τον καθαρισμό, ενώ εάν υπάρξουν εμέσματα, ούρα ή άλλες εκκρίσεις θα πρέπει τον καθαρισμό να ακολουθήσει απολύμανση για την οποία θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί διάλυμα χλωρίνης 10%(1 μέρος χλωρίνης αραιωμένο σε 10 μέρη νερού) ή αλκοολούχο αντισηπτικό.¹ (βλέπε Κεφ. Δ.2)

2. Στις εξαιρετικές περιπτώσεις που θα χρειαστεί χορήγηση αντιπυρετικού, δίδεται μόνο παρακεταμόλη σε δοσολογία σύμφωνα με τις οδηγίες χρήσεως.

Δ. Προληπτικά μέτρα κατά της διασποράς της νέας γρίπης στις Εκπαιδευτικές Μονάδες

Τα προληπτικά μέτρα κατά της διασποράς της νέας γρίπης περιλαμβάνουν αφενός οδηγίες ατομικής υγιεινής και αφετέρου οδηγίες καθαρισμού και απολύμανσης χώρων, επιφανειών και αντικειμένων. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ακολουθούν τις οδηγίες ατομικής υγιεινής και ταυτόχρονα να φροντίζουν ώστε οι οδηγίες αυτές να τηρούνται και από τα παιδιά. Οι οδηγίες καθαρισμού και απολύμανσης απευθύνονται σε όλο το προσωπικό, αλλά ιδιαίτερα στο βοηθητικό προσωπικό (π.χ. καθαρίστριες).

Το προσωπικό καθαριότητας θα πρέπει, καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της εκπαιδευτικής μονάδας, να εξασφαλίζει την τήρηση των κανόνων υγιεινής που προβλέπονται στην παρούσα εγκύκλιο.

1. Οδηγίες ατομικής υγιεινής:

- Αποφυγή επαφής χεριών με τα μάτια, τη μύτη και το στόμα για τη μείωση του κινδύνου μόλυνσης από τον ιό.
- Αποφυγή κοινής χρήσης των μολυβιών, των στυλό, των μαρκαδόρων και άλλων προσωπικών αντικειμένων.
- Αποφυγή των χειραψιών και των φιλιών.
- Κάλυψη της μύτης και του στόματος με χαρτομάντηλο (ή με άλλο τρόπο) σε βήχα ή φτέρνισμα. Το χρησιμοποιημένο χαρτομάντηλο πρέπει να απορρίπτεται αμέσως μετά τη χρήση τόσο από τα παιδιά όσο και από το προσωπικό μέσα στους κάδους απορριμμάτων.
- Απαγορεύεται τα παιδιά να πίνουν νερό απευθείας από τη βρύση με το στόμα.
- Τακτικό πλύσιμο των χεριών των παιδιών και των εργαζομένων με υγρό σαπουνι και νερό, ιδίως μετά από βήχα ή φτέρνισμα. Το πλύσιμο πρέπει να διαρκεί 15-20 δευτερόλεπτα τουλάχιστον. Ακολουθεί προσεκτικό στέγνωμα των χεριών με χάρτινες χειροπετσέτες μιας χρήσης οι οποίες θα απορρίπτονται στους κάδους απορριμμάτων. Η διαδικασία πλυσίματος των χεριών περιγράφεται

¹ Προσοχή, ποτέ δεν αναμειγνύονται δύο διαφορετικά απολυμαντικά ή καθαριστικά.

εικονογραφημένη στο Παράρτημα Δ.

Τα παιδιά και οι εργαζόμενοι στην εκπαιδευτική μονάδα μπορούν εναλλακτικά να χρησιμοποιούν αντσηπτικό αλκοολούχο διάλυμα ή χαρτομάντηλα με αντσηπτικό. Συνιστάται καλό τρίψιμο των χεριών, για 30 δευτερόλεπτα τουλάχιστον, μέχρι το αντσηπτικό να στεγνώσει τελείως. Το μπουκάλι με το αλκοολούχο διάλυμα (με αντλία έγχυσης και βάση) πρέπει να βρίσκεται σε κάθε αίθουσα διδασκαλίας και εάν είναι δυνατό κοντά στην έξοδο.

Τα χέρια πρέπει να πλένονται καλά οπωσδήποτε πριν τη λήψη τροφής.

Οι παραπάνω οδηγίες πρέπει να τηρούνται αυστηρά και από το προσωπικό των κυλικείων.

2. Οδηγίες καθαρισμού και απολύμανσης:

1. Συστηματικός και επαρκής αερισμός όλων των χώρων.
2. Πέρα από τις συνήθεις εργασίες καθαρισμού, επιβάλλεται προσεκτικός και συχνός καθαρισμός (μετά από κάθε διάλλειμα) λείων επιφανειών που χρησιμοποιούνται συχνά (π.χ. πόμολα, χερούλια, κουπαστή από σκάλες ή κιγκλίδωμα, βρύσες κλπ) με κοινά καθαριστικά, δηλαδή υγρό σαπούνι και νερό, ή διάλυμα οικιακής χλωρίνης 10% (1 μέρος οικιακής χλωρίνης αραιωμένο σε 10 μέρη νερό) ή αλκοολούχο αντσηπτικό. Σημειώνεται ότι οι εργασίες καθαρισμού πρέπει να γίνονται με χρήση γαντιών. Ειδικότερα θα χρησιμοποιείται μάσκα μιας χρήσης κατά τον καθαρισμό με διάλυμα οικιακής χλωρίνης. Στο Παράρτημα Γ παρέχονται οδηγίες για τη σωστή χρήση των μέσων ατομικής προστασίας.
3. Ο καθαρισμός των αντικειμένων που δεν είναι εμφανώς λερωμένα μπορεί να γίνει με ένα απολυμαντικό, όπως οινόπνευμα. Τα αντικείμενα που είναι εμφανώς λερωμένα καθαρίζονται πρώτα με υγρό σαπούνι και νερό και κατόπιν με απολυμαντικό.
4. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στο καθαρισμό των αντικειμένων και των επιφανειών με τις οποίες ήρθε σε επαφή άτομο που εμφάνισε συμπτώματα γρίπης.
5. Οι πλαστικές σακούλες των κάδων, όταν γεμίζουν, πρέπει να δένονται σφικτά και να απομακρύνονται αμέσως. Τονίζεται ότι, το προσωπικό όταν καθαρίζει θα πρέπει να φοράει γάντια και ποδιά μιας χρήσης.
6. Τα μέσα ατομικής προστασίας μετά τη χρήση τους πρέπει να απορρίπτονται αμέσως στις πλαστικές σακούλες των κάδων απορριμμάτων. Δεν πρέπει να γίνονται προσπάθειες καθαρισμού τους, πχ. πλύσιμο των γαντιών μιας χρήσης και επαναχρησιμοποίησή τους.
7. **Επισημαίνεται ότι, η χρήση γαντιών μια χρήσης δεν αντικαθιστά σε καμιά περίπτωση το σχολαστικό πλύσιμο των χεριών.**

ΟΙ ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

ΥΓΕΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1.Υπουργείο Εσωτερικών

- Γρ. κ. Υπουργού
- Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
- Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
- Β.Σοφίας 15 ΤΚ 10674

2.Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

- Γρ. κ. Υπουργού
- Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
- Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
- Νίκης 5-7 ΤΚ 10180

3.Υπουργείο Εξωτερικών

- Γρ. κ. Υπουργού
- Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
- Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
- Β. Σοφίας 5 ΤΚ 10027

4.Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

- Γρ. κ. Υπουργού
- Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
- Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
- Μεσογείων 151 ΤΚ 15500

5.Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων

- Γρ. κ. Υπουργού
- Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
- Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
- Χαρ. Τρικούπη 182 ΤΚ 10178

6.Υπουργείο Δικαιοσύνης

- Γρ. κ. Υπουργού
- Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
- Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
- Μεσογείων 96 ΤΚ 10127

7.Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών

- Γρ. κ. Υπουργού
- Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
- Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
- Αναστάσεως 2 ΤΚ 15669

8.Υπουργείο Μακεδονίας – Θράκης

- Γρ. κ. Υπουργού
- Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
- Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
- Διοικητήριο ΤΚ 54123 Θεσ/κη

9.Όλες τις Διοικητικές Περιφέρειες

- Γραφεία κ.κ. Γεν. Γραμματέων με την παράκληση κοινοποίησης στους Δήμους και Κοινότητες των περιοχών αρμοδιότητάς τους

10.Όλες τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις

- Γραφεία κ.κ.Νομαρχών

- Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας
- Δ/νσεις Υγείας
- Δ/νσεις Υγιεινής
- Δ/νσεις Υγείας –Πρόνοιας

Έδρες τους - Επαρχία

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ :

1. Γρ. Υπουργού
2. Γρ. Υφυπουργών
3. Γρ. Γενικών Γραμματέων
4. Γρ. Γενικών Διευθυντών
5. Όλες τις Διευθύνσεις
6. ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ
7. ΕΚΕΠΥ

Παράρτημα Α

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ & ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΓΡΙΠΗΣ Α(Η1Ν1)

Κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα πρέπει να τηρεί γραπτώς α) Διαδικασία πρόληψης της διασποράς της γρίπης Α(Η1Ν1), και β) Διαδικασία αντιμετώπισης ασθενών με εκδηλώσεις αυτής.

α) Στη «Διαδικασία πρόληψης της διασποράς της γρίπης Α(Η1Ν1)» πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής:

- Καθορισμός χώρου παραμονής ασθενών.
- Πως ακριβώς θα οργανωθεί η επίβλεψη του πλυσίματος των χεριών στις βρύσες, καθώς και η εποπτεία σωστής χρήσης του αντισηπτικού χεριών.
- Πως ακριβώς θα οργανωθεί ο καλός αερισμός όλων των χώρων (πόσο συχνά, με την ευθύνη ποιου ατόμου για κάθε αίθουσα).
- Πως θα γίνεται ο καθαρισμός των επιφανειών με τις οποίες υπάρχει συχνή επαφή χεριών, π.χ. πόμολα (ποια ακριβώς σημεία θα καθαρίζονται, με τι συχνότητα, με ποια σειρά, από ποιο άτομο κλπ.). Προτείνεται ο καθαρισμός στα πόμολα και στην κουπαστή της σκάλας μετά από κάθε διάλειμμα.
- Ποιο ή ποια άτομα θα είναι υπεύθυνα για την καταγραφή των απουσιών κάθε ημέρα και με ποια ακριβώς διαδικασία θα γίνεται αυτό.
- Πώς και από ποιον θα ελέγχεται η επάρκεια του υλικού καθαρισμού και του υλικού φροντίδας των ασθενών, και ποια ακριβώς είναι η διαδικασία με την οποία θα γίνεται έγκαιρα η παραγγελία νέου υλικού, όταν αυτό κοντεύει να εξαντληθεί.
- Πώς θα γίνεται η καλή ενημέρωση των εμπλεκόμενων ατόμων στις διαδικασίες πρόληψης και αντιμετώπισης της γρίπης Α(Η1Ν1).

β) Στη «Διαδικασία αντιμετώπισης ασθενών με εκδηλώσεις γρίπης στο σχολείο» πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής:

- Σε ποιο ή ποια άτομα θα απευθυνθούν όσοι από τους μαθητές ή το προσωπικό αισθανθούν ότι δεν είναι καλά ή θα εμφανίσουν συμπτώματα γρίπης.
- Ποιο ή ποια άτομα θα συμμετέχουν στη Συντονιστική Ομάδα¹.
- Ποιο ή ποια άτομα θα αναλάβουν την ευθύνη του καθαρισμού του προκαθορισμένου χώρου παραμονής ασθενών, μετά την αποχώρηση αυτών.

¹*Ειδικότερα, για τον καθορισμό υπευθύνων θα πρέπει να προβλέπονται πάντα αντικαταστάτες.*

Παράρτημα Β

ΥΛΙΚΟ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ²

- Θερμόμετρα (μη υδραργυρικά, π.χ. ψηφιακά μασχάλης) ή ταινίες θερμομέτρησης.
- Χάρτινες χειροπετσέτες μιας χρήσης
- Γάντια μιας χρήσης
- Απλές χειρουργικές μάσκες μιας χρήσης
- Προστατευτικές ποδιές.
- Πλαστικές σακούλες για την απόρριψη των χρησιμοποιημένων μέσων ατομικής προστασίας και των χαρτομάντιλων ή για τη συλλογή μολυσμένων αντικειμένων που πρέπει να πλυθούν ή να απολυμανθούν.
- Πλαστικά ποτήρια μιας χρήσης.
- Μπουκάλια ή σωληνάρια με αντισηπτικό διάλυμα χεριών με αντλία έγχυσης και βάση(περιεκτικότητα σε αλκοόλη τουλάχιστον 70%).
- Απολυμαντικά για χώρους και επιφάνειες (π.χ. οικιακή χλωρίνη) και απολυμαντικά για αντικείμενα που εξατμίζονται εύκολα (π.χ. οινόπνευμα)
- Σιρόπι και χάπια παρακεταμόλης.

Προσοχή πρέπει να δοθεί στη φύλαξη των αντισηπτικών διαλυμάτων και των φαρμάκων, ώστε να μην είναι προσιτά στα παιδιά.

² Πέραν του υγειονομικού υλικού που περιέχεται στο κντίο Α' Βοηθειών, το οποίο πρέπει να διαθέτει κάθε εκπαιδευτική μονάδα.

Παράρτημα Γ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΜΕΣΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΜΑΠ)



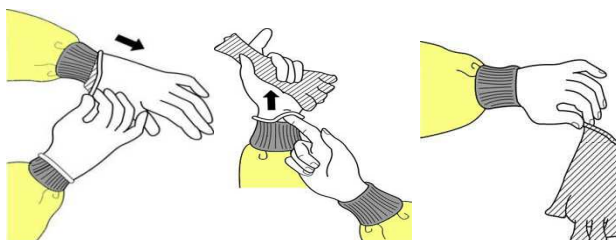
Πηγή εικόνας: WHO

- Παιδιά και εργαζόμενοι που εμφανίζουν συμπτώματα γρίπης A(H1N1) κατά τη διάρκεια παραμονής τους στην εκπαιδευτική μονάδα, θα πρέπει να φορούν απλή χειρουργική μάσκα (που να την στερεώνουν καλά στα αυτιά έτσι ώστε να καλύπτει τη μύτη και το στόμα) και να οδηγηθούν στον προκαθορισμένο χώρο παραμονής (εκτός αιθουσών διδασκαλίας).
- Το προσωπικό που θα εισέρχεται στον προκαθορισμένο χώρο παραμονής, να φοράει μάσκα.
- Το προσωπικό όταν καθαρίζει, θα πρέπει να φοράει γάντια μιας χρήσης.
- Όταν για τον καθαρισμό το προσωπικό χρησιμοποιεί διάλυμα οικιακής χλωρίνης(1:10), θα πρέπει να χρησιμοποιεί και μάσκα μιας χρήσης.
- Τα ανωτέρω μέσα ατομικής προστασίας μετά την χρήση τους, πρέπει να απορρίπτονται αμέσως στις πλαστικές σακούλες των κάδων απορριμμάτων. Δεν πρέπει να γίνονται προσπάθειες καθαρισμού τους, π.χ. πλύσιμο των γαντιών μια χρήσης και επαναχρησιμοποίησή τους.
- Τονίζεται ότι η χρήση γαντιών μιας χρήσης δεν αντικαθιστά σε καμία περίπτωση το σχολαστικό πλύσιμο των χεριών.

ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΜΑΣΚΑΣ



ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΓΑΝΤΙΩΝ



Πηγή : ΚΕΕΛΠΝΟ

Με γυμνό χέρι δεν αγγίζουμε το εσωτερικό της μάσκας ή την εξωτερική επιφάνεια των γαντιών

Παράρτημα Δ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΛΥΣΙΜΑΤΟΣ ΧΕΡΙΩΝ



Βάλτε σαπούνι

Ρίξτε νερό

**Σαπουνίστε
καλά τα
χέρια σας**

**Μην ξεχάσετε
να σαπουνίσετε
ανάμεσα
στα δάκτυλα**



Ξεβγάλετε καλά

**Κλείστε τη βρύση
χρησιμοποιώντας
χαρτομάντηλο και
πετάξτε το**

**Σκουπίστε καλά τα
χέρια σας με άλλο
χαρτομάντηλο**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

Συνιστώμενες ενέργειες προετοιμασίας Νηπιαγωγείων για την αντιμετώπιση επιδημίας γρίπης Α(Η1Ν1) πέραν των οριζόμενων στα επιμέρους κεφάλαια της παρούσης.

Προκαθορισμός ιδιαίτερου χώρου παραμονής του νηπίου που θα εμφανίσει συμπτώματα γρίπης Α(Η1Ν1) μέχρι να το παραλάβουν οι γονείς τους.

Επιπλέον μέτρα ατομικής υγιεινής

- Μέριμνα ώστε στους χώρους ξεκούρασης των νηπίων καθώς και στον προκαθορισμένο χώρο παραμονής νηπίων που θα εμφανίσουν συμπτώματα γρίπης Α(Η1Ν1) , να χρησιμοποιούνται μόνο χαρτοσέντονα μιας χρήσης.
- Ιδιαίτερη προσοχή στο πλύσιμο των χεριών πρέπει να δίνει το προσωπικό των νηπιαγωγείων σε περιπτώσεις όπως:
 - πριν και μετά τη χορήγηση των γευμάτων.
 - μετά τον καθαρισμό της μύτης και του στόματος του κάθε παιδιού.
 - μετά τον καθαρισμό επιφανειών λερωμένων με εκκρίσεις (σάλιο, κ.α.) και την υποβοήθηση του κάθε παιδιού στην τουαλέτα.
- Η χρήση χαρτομάντηλων μιας χρήσης εμποτισμένα με αντισηπτικό ή εναλλακτικά η χρήση του αντισηπτικού αλκοολούχου διαλύματος, η οποία πρέπει να γίνεται υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών για την αποφυγή κατάποσής του.
- Η αποφυγή κοινής χρήσης των μολυβιών, στυλό, μαρκαδόρων και άλλων προσωπικών αντικειμένων.
- Προσεκτικός και συχνός καθαρισμός των παιχνιδιών του νηπιαγωγείου με υγρό σαπούνι και νερό ή απολυμαντικό που εξατμίζεται εύκολα (π.χ. οινόπνευμα).
- Η αποφυγή χρήσης παιχνιδιών από μαλακά υλικά, λόγω της αδυναμίας καλού καθαρισμού τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΜΕΣΟΥ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΜΑΣΚΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΑΠΝΟΗΣ

- Να είναι λειτουργική, άνετη και εύκολη στη χρήση και να μη προκαλεί ερεθισμό.
- Να έχει λεπτή υφή και να αποτελείται από 3 στρώματα από μη υφασμένες ίνες ραιγιόν.
- Το μεσαίο στρώμα να έχει ειδικό φίλτρο, χωρίς ίνες fiberglass
- Να είναι δετή με μακριά κορδόνια και στο επάνω μέρος να φέρει ενσωματωμένο μακρύ έλασμα για τέλεια εφαρμογή στη ράχη της μύτης.
- Να μην είναι διαπερατή σε βιολογικά υγρά.
- Με πιστοποίηση CE

ΓΑΝΤΙΑ ΜΙΑΣ ΧΡΗΣΕΩΣ

Μη αποστειρωμένα γάντια από φυσικό latex, *κοντής* μανσέτας:

- Να πληρούν τα Ευρωπαϊκά πρότυπα EN 455-1 και EN 455-2 ως προς την ποιότητα κατασκευής, την αντοχή και τις διαστάσεις.
- Να πληρούν το Ευρωπαϊκό πρότυπο EN455-3 ως προς την ασφάλεια από βιολογικούς κινδύνους.
- Να έχουν ομοιόμορφη επάλειψη με παράγωγο αμύλου για εύκολο φόρεμα. Μετά την αφαίρεσή τους να μην παραμένει μεγάλη ποσότητα πούδρας στην επιφάνεια του χεριού του χρήστη.
- Επιβάλλεται η δοκιμή δείγματος από τα μέλη της Επιτροπής αξιολόγησης επειδή τα γάντια μιας χρήσης συχνά έχουν ελαττωματική εφαρμογή και ορατές οπές με αποτέλεσμα κίνδυνο έκθεσης του χρήστη σε μολυσματικό υλικό.
- Συσκευασία και σήμανση σύμφωνα με το πρότυπο BSEN980:1997
- Η ημερομηνία παραγωγής να είναι μικρότερη των 6 μηνών από την ημερομηνία παράδοσης.
- Κάθε παρτίδα να συνοδεύεται από πιστοποιητικό εργαστηριακού ελέγχου βάσει των απαιτήσεων των προτύπων EN455-1, EN 455-2 & EN 455-3.
- Με πιστοποίηση CE.
- Χρόνος διεισδύσεως μικροβίων πάνω από 60' λεπτά. Χαρακτηρισμός γαντιού ως προς το επίπεδο προστασίας που παρέχει, κλάση 3.

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΕΣ ΠΟΔΙΕΣ

- Ρόμπες μιας χρήσεως από υποαλλεργικό υλικό με δέσιμο πίσω στη μέση.
- Μακριά μανίκια με λάστιχο στο τελείωμα.
- Κάλυψη όλου του κορμού μέχρι τη μέση της γαστροκνημίας .
- Με πιστοποίηση CE .

ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΟ ΑΝΤΙΣΗΠΤΙΚΟ

- Να έχει άδεια ΕΟΦ σαν φαρμακευτικό ιδιοσκεύασμα (ή σαν βιοκτόνο τύπου Ι).
- Να έχει περιεκτικότητα αλκοόλης ή μίγματος αλκοολών (αιθανόλη, ισοπροπανόλη ή προπανόλη) με άθροισμα 60 έως 95%.
- Με πιστοποίηση CE

ΥΓΡΟ ΣΑΠΟΥΝΙ

- Να περιέχει ενυδατικούς και αναλιπαντικούς παράγοντες του δέρματος.
- Να έχει pH ουδέτερο 5,5-7 και να είναι δερματολογικά ελεγχμένο.
- Να είναι άχρωμο με ευχάριστο ή καθόλου άρωμα .
- Να περιέχει επιπρόσθετα μια ή περισσότερες ουσίες σαν συντηρητικά συστατικά για τη μη ανάπτυξη μικροβίων όπως αυτά χαρακτηρίζονται στο ΦΕΚ 329, τεύχος 2^ο 21/4/1997 ΚΥΑ 6^α/οικ., 3320 παράρτημα VI.
- Να μην περιέχει triclosan
- Να έχει άδεια σαν καλλυντικό (άδεια ΕΟΦ) ή σαν απορρυπαντικό χεριών (καταχώρηση σε ΓΧΚ)
- Να αναφέρονται σαφώς τα συστατικά του προϊόντος στην ετικέτα του
- Να προσκομιστεί δείγμα στην κανονική του συσκευασία.



Πηγή : CDC

Κάλυψε με χαρτομάντηλο τη μύτη και το στόμα σου, όταν φτερνίζεσαι ή βήχεις.

Καλό, σωστό και συχνό πλύσιμο των χεριών σου.